

ZAKON O STANDARDIZACIJI

(“Sl. glasnik RS”, br. 36/2009 I 46/2015)

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se načela i ciljevi standardizacije u Republici Srbiji, organizovanje i delatnost nacionalnog tela za standardizaciju, kao i donošenje, objavljivanje, povlačenje i primena srpskih standarda i srodnih dokumenata.

Član 2

Ovaj zakon se primenjuje na standarde i srodne dokumente koje donosi i objavljuje nacionalno telo za standardizaciju u Republici Srbiji, kao i na međunarodne standarde i srodne dokumente priznatih međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju iz člana 3. tač. 16) i 17) ovog zakona koji predstavljaju osnovu za donošenje srpskih standarda.

Ovaj zakon se ne primenjuje na granske i interne standarde i srodne dokumente za proizvode, procese i usluge u oblasti odbrane zemlje, železničkog, vazdušnog, vodnog saobraćaja, računovodstvenih usluga i u drugim oblastima, koje za svoje potrebe mogu donositi organi državne uprave, privredna društva i druga pravna lica.

Posebnim zakonima i drugim propisima, uređuju se donošenje, označavanje i primena standarda i srodnih dokumenata i druga pitanja od značaja za standardizaciju u oblastima iz stava 2. ovog člana.

Član 3

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1) standardizacija je skup koordiniranih aktivnosti na donošenju standarda i srodnih dokumenata;
- 2) standard je tehnička specifikacija koju je donelo nacionalno telo za standardizaciju za višekratnu ili stalnu upotrebu sa kojom usaglašenost proizvoda, procesa i usluga nije obavezna;
- 3) međunarodni standard je standard koji je donela međunarodna organizacija za standardizaciju;
- 4) evropski standard je standard koji je donela evropska organizacija za standardizaciju;
- 5) harmonizovani standard je evropski standard koji je donet na osnovu zahteva Evropske komisije za primenu u harmonizovanom zakonodavstvu Evropske unije;
- 6) nacionalni standard je standard koji je donelo nacionalno telo za standardizaciju;
- 7) srpski standard je standard koji je donelo nacionalno telo za standardizaciju u Republici Srbiji;
- 8) srodni dokument je bilo koja tehnička specifikacija, a koja nije standard, koju je donela međunarodna ili evropska organizacija za standardizaciju, odnosno nacionalno telo za standardizaciju, za višekratnu ili stalnu upotrebu i sa kojom usaglašenost proizvoda, procesa i usluga nije obavezna;
- 9) nacrt standarda je tehnička specifikacija o određenom predmetu standardizacije, koji se razmatra radi donošenja i koji se, u skladu sa postupkom za donošenje standarda, nakon faza pripreme, stavlja na javnu raspravu ili razmatranje;
- 10) tehnička specifikacija je dokument koji utvrđuje tehničke zahteve koje treba da ispuni proizvod, proces ili usluga i kojim se utvrđuje najmanje jedan od sledećih elemenata:
 - potrebne karakteristike proizvoda koje se odnose na nivo kvaliteta, performanse, interoperabilnost, zaštitu životne sredine, zaštitu zdravlja i bezbednosti, kao i dimenzije, uključujući zahteve koji se odnose na naziv pod kojim se proizvod prodaje, terminologiju, simbole, ispitivanja i metode ispitivanja, pakovanje, označavanje ili obeležavanje, postupke ocenjivanja usaglašenosti i druge slične elemente;
 - metode proizvodnje i procesi koji se koriste za poljoprivredne proizvode, proizvode namenjene za ishranu ljudi ili životinja i medicinske proizvode, kao i metode proizvodnje i procesi koji se odnose na druge proizvode kada oni utiču na karakteristike proizvoda;
 - potrebne karakteristike za usluge, kao što su nivo kvaliteta, performanse, interoperabilnost, zaštita životne sredine, zaštita zdravlja i bezbednosti, uključujući zahteve primenjive na pružaoca usluge koji se odnose na podatke koje treba staviti na raspolaganje primaocu;
 - metode i kriterijumi za ocenjivanje performansi građevinskih proizvoda;

- 11) zainteresovana strana je organ državne uprave, organ pokrajinske, odnosno opštinske uprave, privredno društvo, preduzetnik, organizacija potrošača, kao i drugo pravno ili fizičko lice koje pokazuje interes za standardizaciju;
- 12) konsenzus je načelna saglasnost o bilo kom značajnom pitanju, postignuta tako da se uzmu u obzir stanovišta svih zainteresovanih strana i da se usaglase svi suprotstavljeni stavovi, pri čemu se pod konsenzusom ne podrazumeva jednoglasnost u donošenju standarda;
- 13) donošenje standarda ili srodnog dokumenta je skup koordiniranih aktivnosti koje započinju usvajanjem predloga za donošenje standarda ili srodnog dokumenta, a završavaju se donošenjem akta kojim se proglašava da je standard ili srodni dokument donet;
- 14) ocenjivanje usaglašenosti proizvoda, procesa i usluga sa srpskim standardima je aktivnost kojom se utvrđuje da li su ispunjeni zahtevi sadržani u srpskim standardima;
- 15) nacionalni znak usaglašenosti je oznaka kojom se, u skladu sa pravilima nacionalnog tela za standardizaciju u Republici Srbiji, potvrđuje usaglašenost proizvoda, procesa i usluga sa srpskim standardom;
- 16) međunarodne organizacije za standardizaciju su:
 - Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO);
 - Međunarodna elektrotehnička komisija (IEC);
 - Međunarodna unija za telekomunikacije (ITU);
- 17) evropske organizacije za standardizaciju su:
 - Evropski komitet za standardizaciju (CEN);
 - Evropski komitet za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC);
 - Evropski institut za standarde iz oblasti telekomunikacija (ETSI);
- 18) nacionalno telo za standardizaciju je organizacija za standardizaciju koja je priznata od strane države, a koje može biti član odgovarajuće međunarodne ili evropske organizacije za standardizaciju.

Član 4

Standardizacija u Republici Srbiji zasniva se na sledećim načelima:

- 1) pravu na dobrovoljno učešće svih zainteresovanih strana prilikom donošenja srpskih standarda;
- 2) konsenzusu zainteresovanih strana;
- 3) sprečavanju prevladavanja pojedinačnih interesa nad zajedničkim interesom zainteresovanih strana;
- 4) preglednosti postupka standardizacije i dostupnosti javnosti srpskih standarda i srodnih dokumenata;
- 5) međusobnoj usklađenosti srpskih standarda i srodnih dokumenata;
- 6) uzimanju u obzir stanja razvijenosti tehnike i pravila međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju i odgovarajućih međunarodnih sporazuma;
- 7) jednakom tretmanu inostranih proizvoda ili usluga i istih ili sličnih domaćih proizvoda ili usluga, u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima čiji je potpisnik Republika Srbija.

Član 5

Ciljevi standardizacije u Republici Srbiji su:

- 1) unapređivanje zaštite života, zdravlja i bezbednosti ljudi, životinja i biljaka, kao i zaštite životne sredine;
- 2) poboljšavanje kvaliteta proizvoda, procesa i usluga, njihova tipizacija, kompatibilnost i zamenljivost;
- 3) obezbeđivanje jedinstvene tehničke osnove;
- 4) razvoj i unapređivanje proizvodnje i prometa proizvoda, izvođenja radova, odnosno vršenja usluga kroz razvoj međunarodno usklađenih standarda radi efikasnog korišćenja rada, materijala i energije;
- 5) unapređivanje međunarodne trgovine, sprečavanjem ili otklanjanjem nepotrebnih tehničkih prepreka.

II NACIONALNO TELU ZA STANDARDIZACIJU

Član 6

Institut za standardizaciju Srbije (u daljem tekstu: Institut) je jedino nacionalno telo za standardizaciju u Republici Srbiji.

Osnivač Instituta je Republika Srbija, za koju osnivačka prava vrši Vlada, u skladu sa zakonom.

Ministarstvo nadležno za poslove standardizacije informiše međunarodne i druge organizacije o nacionalnom telu za standardizaciju u Republici Srbiji, u skladu sa propisom kojim se uređuje postupak prijavljivanja i način informisanja o tehničkim propisima i standardima.

Institut je ustanova koja se upisuje u sudski registar.

Sredstva kojima posluje Institut su u državnoj svojini.

Na pitanja osnivanja, organizacije i rada Instituta, koja nisu posebno uređena ovim zakonom, primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju javne službe.

Član 7

Institut obavlja sledeće poslove:

- 1) donosi, objavljuje, preispituje i povlači srpske standarde, u skladu sa pravilima Instituta;
 - 2) daje tumačenje srpskih standarda, kao i tumačenje primene srpskih standarda, na zahtev zainteresovane strane;
 - 3) obezbeđuje usaglašenost srpskih standarda sa međunarodnim i evropskim standardima;
 - 4) vodi registar donetih i povučenih srpskih standarda, u skladu sa pravilima Instituta;
 - 5) učestvuje u izradi i preispitivanju međunarodnih i evropskih standarda, u oblastima koje su od interesa za Republiku Srbiju;
 - 6) sarađuje sa međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i nacionalnim telima za standardizaciju država potpisnica odgovarajućih sporazuma iz oblasti standardizacije;
 - 7) izvršava zadatke u vezi sa standardizacijom, u skladu sa obavezama iz potvrđenih međunarodnih sporazuma čiji je potpisnik Republika Srbija;
 - 8) obezbeđuje dostupnost javnosti donetih i povučenih srpskih standarda, publikacija, kao i standarda i publikacija odgovarajućih međunarodnih, evropskih i nacionalnih tela za standardizaciju i vrši njihovu prodaju;
 - 9) dostavlja obaveštenje, na zahtev organa državne uprave, o tome da li je u oblasti koja se uređuje tehničkim propisom donet odgovarajući srpski standard ili predstoji njegovo donošenje, odnosno da li postoji odgovarajući međunarodni ili evropski standard;
 - 10) deluje kao informativni centar za standarde, za informisanje i obaveštavanje o standardima, u skladu sa zahtevima predviđenim u odgovarajućim međunarodnim sporazumima i obavezama koje proizlaze iz članstva u odgovarajućim međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju;
 - 11) predstavlja i zastupa interese standardizacije u Republici Srbiji u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju;
 - 12) odobrava upotrebu nacionalnog znaka usaglašenosti sa srpskim standardima, u skladu sa pravilima Instituta;
 - 13) donosi pravila na osnovu kojih se donose, objavljuju, preispituju i povlače srpski standardi;
 - 14) poverava zainteresovanim stranama, u skladu sa svojim pravilima, izradu predloga srpskih standarda u specifičnim oblastima;
 - 15) promoviše primenu srpskih standarda;
 - 15a) pruža stručnu pomoć za primenu odnosno ispunjavanje zahteva srpskih standarda;
 - 15b) poslove sertifikacije proizvoda, sistema menadžmenta i osoba;
 - 16) obavlja i druge poslove iz oblasti standardizacije, u skladu sa zakonom i odlukom o osnivanju.
- Poslovi koje obavlja Institut iz stava 1. tač. 1), 2), 4), 8), 13), 14), 15) i 15a) ovog člana odnose se i na srodne dokumente.

Poslove iz tač. 15a) i 15b) Institut ne može da obavlja za potrebe istog pravnog subjekta.

Poslove iz stava 1. ovog člana Institut ne obavlja radi sticanja dobiti.

Način informisanja i obaveštavanja iz stava 1. tačka 10) ovog člana uređuje se propisom koji donosi Vlada.

Član 8

Članovi Instituta mogu biti privredna društva, druga pravna lica ili preduzetnici, koji su osnovani po propisima Republike Srbije, kao i fizička lica koja su državljanima Republike Srbije.

Članstvo u Institutu je dobrovoljno.

Član Instituta ima pravo da učestvuje u radu organa Instituta i upravljanju Institutom u skladu sa ovim zakonom, odlukom o osnivanju i statutom Instituta.

Član Instituta ima pravo na poseban popust kod kupovine standarda, srodnih dokumenata i drugih publikacija i plaćanja za usluge koje Institut pruža u obavljanju poslova standardizacije, kao i na druge pogodnosti u skladu sa odlukom o osnivanju.

Član Instituta ima obavezu da plaća članarinu, učestvuje u ostvarivanju ciljeva, programa i planova Instituta, promoviše primenu srpskih standarda i srodnih dokumenata, u skladu sa odlukom o osnivanju i statutom Instituta.

Prava i obaveze člana Instituta, način sticanja i prestanka statusa člana Instituta, kriterijumi za utvrđivanje visine članarine, kao i kriterijumi za utvrđivanje posebnog popusta iz stava 4. ovog člana, bliže se uređuju odlukom o osnivanju i statutom Instituta.

Član 9

Sredstva za rad Institut obezbeđuje:

- 1) iz prihoda koje ostvari naplatom članarina;
- 2) prodajom srpskih standarda, srodnih dokumenata i drugih publikacija;
- 3) iz prihoda koje ostvari prodajom usluga;
- 4) iz budžeta Republike Srbije;
- 5) iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Potrebna sredstva za rad Instituta, utvrđuju se godišnjim programom rada čiji je sastavni deo finansijski plan.

Sredstva ostvarena od prihoda iz stava 1. tačka 3) ovog člana pripadaju budžetu Republike Srbije i koriste se u skladu sa zakonom kojim se uređuje budžetski sistem.

Sadržina godišnjeg programa rada bliže se uređuje odlukom o osnivanju.

Sredstva za članarine Instituta u evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju, koja se utvrđuju godišnjim programom rada Instituta, obezbeđuju se iz budžeta Republike Srbije.

Član 10

Organi Instituta su:

- 1) skupština;
- 2) upravni odbor;
- 3) direktor;
- 4) nadzorni odbor.

Način obrazovanja organa iz stava 1. ovog člana, njihov delokrug, izbor i mandat članova organa, način odlučivanja i druga pitanja od značaja za rad organa, uređuju se odlukom o osnivanju.

Poslovanje i upravljanje Institutom, kao i način rada organa iz stava 1. ovog člana, bliže se uređuju statutom Instituta.

Član 11

U Institutu se obrazuju stručni saveti i komisije kao stručna tela.

Stručni saveti iz stava 1. ovog člana obrazuju se radi usmeravanja stručnog rada u pojedinim oblastima standardizacije, u skladu sa odlukom o osnivanju i statutom Instituta.

Komisije iz stava 1. ovog člana obrazuju se radi donošenja standarda i srodnih dokumenata, u skladu sa pravilima Instituta.

Oblasti standardizacije za koje se obrazuju stručni saveti, način obrazovanja stručnih saveta i komisija, kao i druga pitanja od značaja za njihov rad, uređuju se odlukom o osnivanju i statutom Instituta.

III DONOŠENJE, OBJAVLJIVANJE, POVLAČENJE I OZNAČAVANJE SRPSKIH STANDARDA

Član 12

Srpski standardi se donose, povlače i objavljuju u skladu sa ovim zakonom i pravilima Instituta koja su usklađena sa pravilima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju i Kodeksom dobre prakse za izradu, donošenje i primenu standarda iz Sporazuma o tehničkim preprekama trgovini Svetske trgovinske organizacije.

Srpski standardi donose se na osnovu plana donošenja srpskih standarda koji se utvrđuje najmanje jedanput godišnje i koji je javno dostupan na internet stranici Instituta.

Plan donošenja srpskih standarda sadrži informaciju o standardima i srodnim dokumentima koje Institut namerava da donese ili menja, koje je doneo ili izmenio na osnovu prethodnog plana donošenja srpskih standarda i na kojima trenutno radi, a koji nisu nastali identičnim ili ekvivalentnim preuzimanjem međunarodnih ili evropskih standarda.

Plan donošenja srpskih standarda sadrži i informaciju o broju međunarodnih i evropskih standarda za koje se na osnovu dostupnih podataka međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju očekuje da će ih Institut preuzeti u sistem nacionalne standardizacije.

Sadržina plana iz stava 2. ovog člana, bliže se uređuje odlukom o osnivanju.

Kao osnova za donošenje srpskih standarda koriste se po pravilu međunarodni, odnosno evropski standardi i srodni dokumenti. U slučaju da u određenoj oblasti ne postoji međunarodni odnosno evropski standard i srodni dokument ili je važeći međunarodni odnosno evropski standard neodgovarajući, kao osnova se mogu koristiti nacionalni standardi i srodni dokumenti drugih država ili se mogu donositi izvorni srpski standardi i srodni dokumenti.

Obaveštenje o pokretanju postupka za donošenje srpskog standarda, a kada je to neophodno i za donošenje srodnog dokumenta, kao i obaveštenje o stavljanju nacrtu srpskog standarda ili srodnog dokumenta na javnu raspravu, Institut objavljuje u svom glasilu i na svojoj internet strani i obezbeđuje svim zainteresovanim stranama pristup tim nacrtima srpskih standarda i srodnih dokumenata.

Institut omogućava učešće svim zainteresovanim stranama u postupku donošenja srpskih standarda i srodnih dokumenata, kao i pristup donetim srpskim standardima i srodnim dokumentima.

Način učešća svih zainteresovanih strana u postupku donošenja srpskih standarda i srodnih dokumenata i pristup donetim srpskim standardima i srodnim dokumentima, kao i podsticaji i olakšice za mala i srednja privredna društva i preduzetnike, udruženja potrošača i nevladine organizacije, bliže se uređuje opštim aktom Instituta.

Institut razmenjuje najbolje prakse sa ciljem podsticanja učešća malih i srednjih privrednih društava u aktivnostima standardizacije.

Član 13

Akt kojim se proglašava da je srpski standard ili srodni dokument donet, kao i akt o povlačenju srpskog standarda ili srodnog dokumenta donosi direktor Instituta.

Akt iz stava 1. ovog člana, kao i informacija o donošenju i povlačenju srpskih standarda i srodnih dokumenata sa datumom donošenja i brojem akta iz stava 1. ovog člana, objavljuje se u glasilu Instituta i na internet stranici Instituta.

Član 14

Srpski standard, odnosno srodni dokument, označava se oznakom koja počinje skraćenicom SRPS, u skladu sa pravilima Instituta.

Nije dozvoljena upotreba skraćenice SRPS za označavanje drugih dokumenata.

Član 15

Srpski standardi donose se i objavljuju na srpskom jeziku i pismu, u skladu sa zakonom kojim se uređuje službena upotreba jezika i pisma.

Izuzetno, kada je osnova za donošenje srpskog standarda, standard, odnosno srodni dokument iz člana 12. stav 6. ovog zakona, srpski standard može biti objavljen i na jednom od zvaničnih jezika evropskih organizacija za standardizaciju.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana, shodno se primenjuju i na srodne dokumente.

Član 16

Srpski standardi i srodni dokumenti objavljuju se kao posebna izdanja Instituta u štampanom, odnosno elektronskom obliku.

Autorsko pravo na srpskom standardu i srodnom dokumentu pripada Institutu, u skladu sa zakonom kojim se uređuju autorska i srodna prava.

Umnožavanje, u celini ili delimično, kao i distribucija srpskih standarda i srodnih dokumenata, dozvoljeni su samo uz saglasnost Instituta.

IV PRIMENA SRPSKIH STANDARDA

Član 17

Primena srpskih standarda i srodnih dokumenata je dobrovoljna.

Tehnički ili drugi propis se može pozivati samo na objavljene srpske standarde.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, ukoliko nema objavljenog srpskog standarda u odgovarajućoj oblasti, u tehničkom ili drugom propisu Republike Srbije može se vršiti pozivanje na međunarodni, evropski ili nacionalni standard drugih država.

Član 18

Usaglašenost proizvoda, procesa i usluga sa srpskim standardom iz člana 17. stav 1. ovog zakona može se potvrditi deklaracijom o usaglašenosti koju izdaje proizvođač ili davalac usluge.

Davalac deklaracije o usaglašenosti potvrđuje da je ispunio sve zahteve iz standarda.

Deklaracijom o usaglašenosti iz stava 2. ovog člana, smatra se i stavljanje oznake standarda na proizvod, njegovu ambalažu ili prateću dokumentaciju.

Član 19

Institut odobrava upotrebu nacionalnog znaka usaglašenosti, u skladu sa pravilima Instituta.

Telo za ocenjivanje usaglašenosti koje obavlja sertifikaciju može, u skladu sa svojim pravilima, odobriti upotrebu svog znaka usaglašenosti kojim se potvrđuje da su proizvodi, procesi i usluge usaglašeni sa srpskim standardima.

V NADZOR

Član 20

Nadzor nad radom Instituta u obavljanju poslova standardizacije iz člana 7. ovog zakona, vrši ministarstvo nadležno za poslove standardizacije.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 21

Danom stupanja na snagu ovog zakona Institut za standardizaciju Srbije, osnovan Odlukom o osnivanju Instituta za standardizaciju Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 16/07), nastavlja sa radom.

Odluka o osnivanju Instituta za standardizaciju Srbije iz stava 1. ovog člana, uskladiće se sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 22

Postojeći srpsko-crnogorski standardi i srodni dokumenti čija oznaka počinje akronimom SCS, a koji su doneti do dana stupanja na snagu ovog zakona, postaju srpski standardi i srodni dokumenti.

Oznake postojećih standarda i srodnih dokumenata, označenih skraćenicom JUS i akronimom SCS, zamenjuju se oznakom koja počinje skraćenicom SRPS, najkasnije donošenjem njihovih izmena i dopuna.

Član 23

Srpski standardi čija je primena obavezna, osim standarda iz člana 17. stav 2. ovog zakona, postaju dobrovoljni 30. juna 2009. godine.

Odredbe pravilnika, odnosno rešenja o jugoslovenskim standardima, koji su doneti do dana stupanja na snagu Zakona o standardizaciji ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 59/98, 70/01 i 8/03), koje propisuju obaveznost jugoslovenskih standarda, u celini ili delimično, prestaju da važe 30. juna 2009. godine.

Član 24

Do donošenja podzakonskog propisa iz člana 7. stav 4. ovog zakona primenjuje se Uredba o načinu informisanja i obaveštavanja o tehničkim propisima, standardima i ocenjivanju usaglašenosti ("Službeni glasnik RS", broj 126/07).

Vlada će propis iz člana 7. stav 4. ovog zakona doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 25

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o standardizaciji ("Službeni list SCG", broj 44/05).

Član 26

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopunama Zakona o standardizaciji

("Sl. glasnik RS", br. 46/2015)

Član 12

Odluka o osnivanju Instituta za standardizaciju Srbije, uskladiće se sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 13

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".